

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul VI nr.67

Iulie 2003

Cuprins

<i>Tendențe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna iulie 2003	2
<i>Evoluția producției</i>	- Estimări pozitive privind evoluția producției industriale	3
<i>Stocuri</i>	- Trend descendent al stocurilor.....	6
<i>Factori care limitează producția</i>	- Blocajul financiar redevine principalul factor care împiedică dezvoltarea producției	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă continuă să scadă	8
<i>Prețuri de producție</i>	- Cresc prețurile de producție.....	9
<i>Investiții</i>	- Semnale favorabile privind procesul investițional.....	10
<i>Profitabilitate</i>	- Anticipări optimiste privind rata profitabilității	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Evoluțiile principalilor indicatori în luna iulie 2003

Potrivit opiniilor exprimate de managerii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură, pentru luna iulie 2003 se conturează menținerea unei evoluții favorabile a principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții.

Mai mult de 40 la sută dintre agenții economici consideră că vor realiza o producție superioară celei din luna precedentă, iar circa 39 la sută apreciază că aceasta se va menține la nivelul lunii iunie. Aproape 20 la sută dintre participanții la sondaj anticipează că producția va avea o evoluție descendentă. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție se menține în jurul nivelului de 74 la sută.

Fenomenul de absorbție a stocurilor revine, după ce în luna iunie a fost aproape absent. Procentajul celor care apreciază că pe ansamblul sectorului de producție industrială vor crește stocurile de produse finite însumează circa 9 la sută (față de 13 la sută în luna iunie), iar cel al respondenților care estimează că absorbția stocurilor de produse finite se va intensifica se ridică la 22 la sută. În majoritatea ramurilor, stocurile de materii prime înregistrează un nivel satisfăcător, conform opiniilor exprimate de circa 86 la sută dintre participanții la sondaj. Aproximativ 11 la sută dintre agenții economici chestionați apreciază că nivelul acestora se situează sub cel normal, semnalând existența unor probleme de aprovizionare în unele sectoare.

În luna iulie, managerii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură estimează că blocajul financiar redevine principalul impediment în dezvoltarea producției. Alături de acesta, pe lista factorilor care afectează buna desfășurare a procesului de producție se mai regăsesc: lipsa materiilor prime, cererea insuficientă, evoluția cursului monedei naționale și nivelul dobânzilor bancare.

Soldul opiniilor privind evoluția forței de muncă din industrie rămâne negativ, dar se remarcă în continuare o atenuare a trendului descendent (specifică lunilor de vară). Aproape 12 la sută dintre respondenți (față de numai 5 la sută în luna anterioară) anticipează o posibilă evoluție ascendentă a forței de muncă angajate, iar circa 16 la sută dintre cei chestionați (cu 6 puncte procentuale mai puțin decât în luna iunie) estimează că numărul de personal se va restrânge. În opinia a circa 70 la sută dintre participanții la sondaj, forța de muncă are o tendință de relativă stabilitate.

Evoluția prețurilor de producție va fi ascendentă în opinia a circa 29 la sută dintre cei chestionați (cu 11 puncte procentuale mai mult decât în luna iunie), în timp ce mai puțin de 1 la sută dintre participanți (comparativ cu aproape 13 la sută în luna precedentă) estimează că vor opera reduceri ale prețurilor practicate. Procentajul agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor de producție (circa 70 la sută) a crescut ușor față de luna precedentă, când 66 la sută dintre respondenți s-au exprimat în acest sens.

În ceea ce privește volumul investițiilor și nivelul ratei profitabilității, estimările sunt favorabile; majoritatea celor chestionați anticipează menținerea la un nivel nemodificat a volumului de investiții și a ratei profitabilității față de ultima lună a trimestrului II, în timp ce 29 și, respectiv, 21 la sută dintre participanți anticipează un trend ascendent al acestor indicatori.

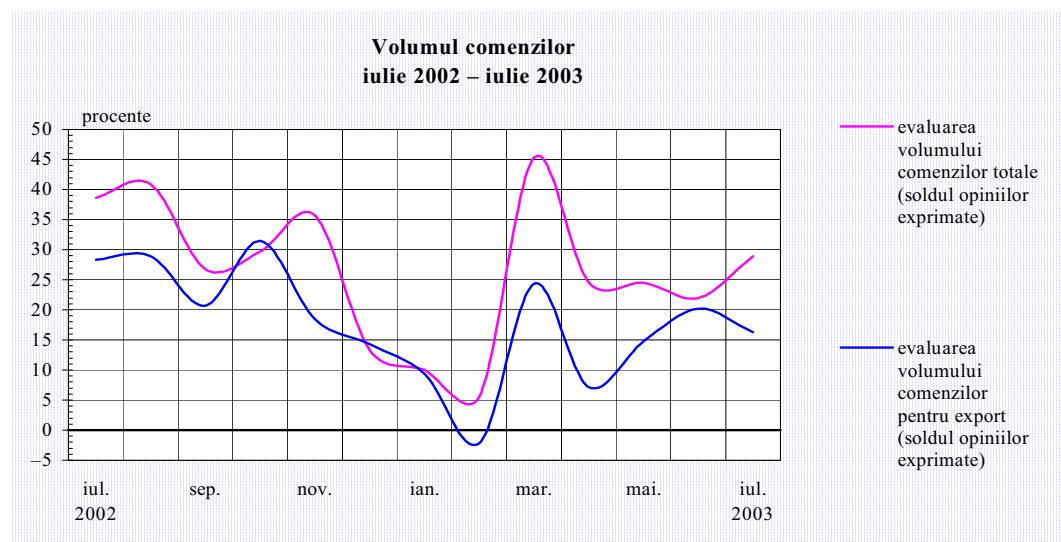
**Evoluția
producției**

Estimări pozitive privind evoluția producției industriale

Aprecierile privind creșterea portofoliului de comenzi provin de la aproape 34 la sută dintre agenții economici care își desfășoară activitatea în sectorul industrial și în cel de construcții; circa 59 la sută anticipează menținerea acestuia în limitele lunii anterioare, iar opiniile nefavorabile reprezintă aproximativ 5 la sută.

Evoluții	Iun. 2003	Iul. 2003
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	74,0%	74,2%

Ponderea operatorilor care consideră că vor avea o dinamică accentuată a volumului de comenzi se situează peste media pe industrie în industria extractivă, metalurgie, industria de mașini și echipamente, industria materialelor de construcții, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și activitatea de construcții.

*Trend
ascendent al
volumului de
comenzi*

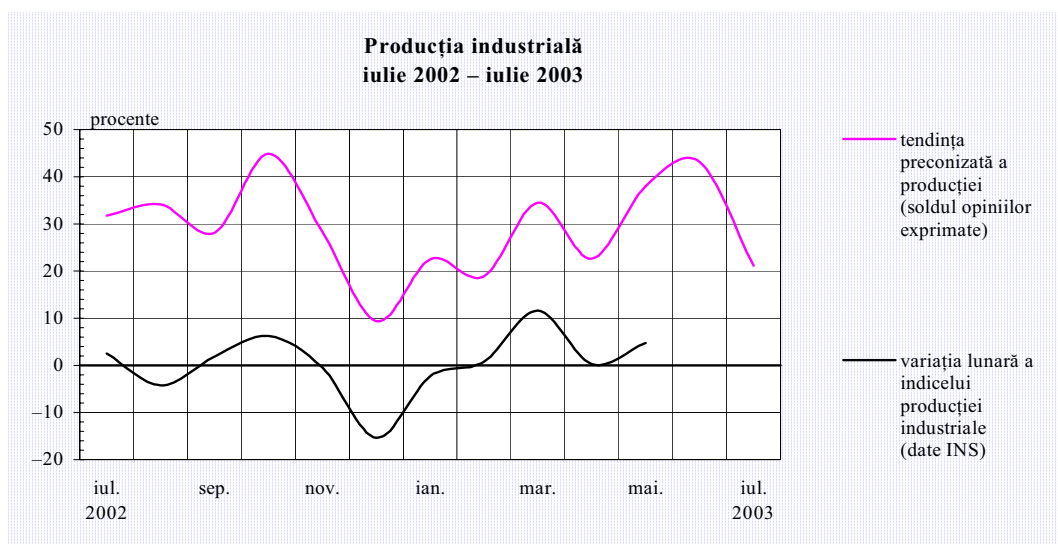
O reducere a portofoliului de comenzi pentru luna în curs este anticipată cu precădere de către agenții economici care activează în industria alimentară și cea de prelucrare a lemnului, industria poligrafică, precum și de o parte a celor din sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și activitatea de construcții (unde sunt predominante opiniile favorabile unei evoluții ascendente a volumului de comenzi).

O evoluție pozitivă se prefigurează și în privința portofoliului de comenzi pentru export, dar estimările sunt mai puțin optimiste comparativ cu luna precedentă: circa 25 la sută dintre participanții la sondaj (cu 2 puncte procentuale mai puțin decât în luna iunie) anticipează o creștere a exporturilor, iar aproximativ 43 la sută consideră că în sectoarele pe care le reprezintă evoluția portofoliului de comenzi destinate exportului va fi stabilă. O conjunctură mai puțin favorabilă este semnalată de către un procentaj însumând circa 11 la sută dintre agenții economici care intră în componența eșantionului chestionat.

Cererea externă se va situa peste media pe industrie îndeosebi pentru produsele realizate de agenții economici din industria materialelor de construcții, industria metalurgică, industria ușoară, industria de mașini și echipamente.

Dinamica volumului de comenzi pentru export va fi modestă în industria extractivă, industria de prelucrare a lemnului, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria chimică, unde se preconizează că volumul comenzilor pentru export se va încadra pe un trend descendent în luna iulie.

Evoluție pozitivă a producției industriale

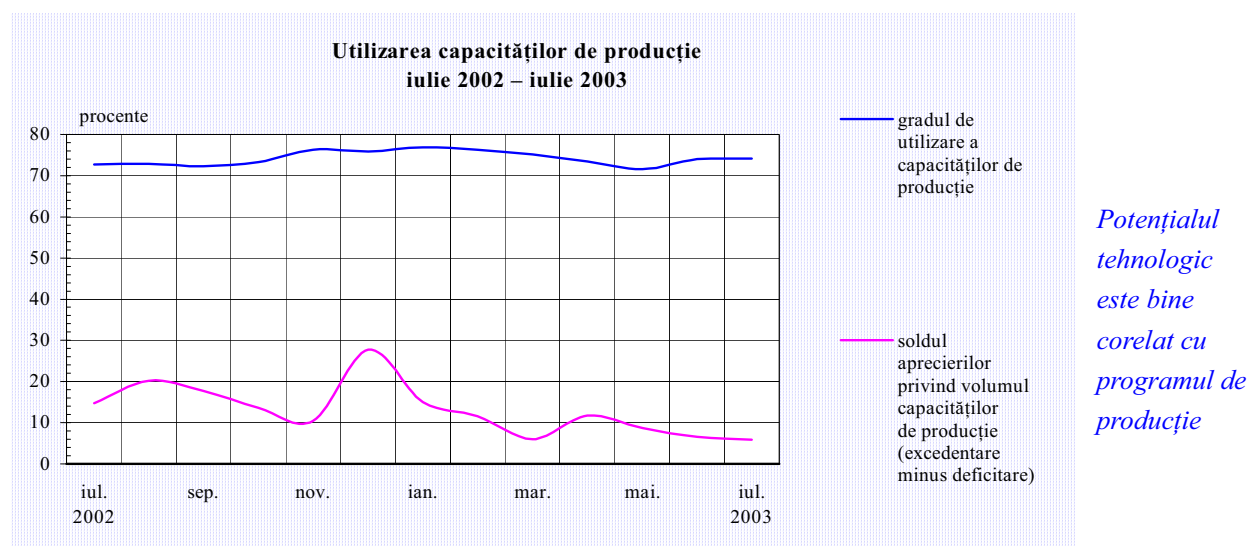

Agenții economici participanți la sondaj apreciază că, pe ansamblu, producția sectorului industrial va continua să evolueze pozitiv în luna iulie. Peste 40 la sută dintre cei chestionați (cu 15 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă) consideră că vor obține o producție superioară, în timp ce un procentaj de 39 la sută estimează că producția se va menține la nivelul

lunii iunie. Circa 20 la sută dintre participanții la sondaj (cu 7 puncte procentuale mai puțin decât în luna anterioară) apreciază că producția realizată va scădea.

Cu excepția industriei extractive, industriei alimentare, industriei de prelucrare a lemnului, industriei poligrafice, industriei chimice și industriei mijloacelor de transport, unde ponderea celor care anticipează creșteri ale producției este mai modestă, în celelalte sectoare aceasta se situează peste medie.

Pentru agenții economici din industria alimentară, industria mijloacelor de transport și industria extractivă, precum și pentru o parte a celor care activează în industria de prelucrare a petrolului, metalurgie și în industria de mașini și echipamente, estimările sunt mai puțin optimiste.

În luna iulie capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de 74,2 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie (mai puțin în industria mijloacelor de transport și industria materialelor de construcții, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează între 50 și 61 la sută).

Aproape 85 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că potențialul tehnologic aflat în exploatare este bine corelat cu programul de producție. Capacități de producție insuficient utilizate sunt semnalate îndeosebi de agenții economici din industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria mijloacelor de transport, industria chimică, industria de prelucrare a lemnului și activitatea de construcții (între 20 și 67 la sută dintre operatorii din aceste sectoare) și în mai mică măsură de către cei din industria ușoară, industria alimentară, industria de mașini și echipamente și metalurgie (unde procentajul răspunsurilor se încadrează între 3 și 16 la sută).

Stocuri

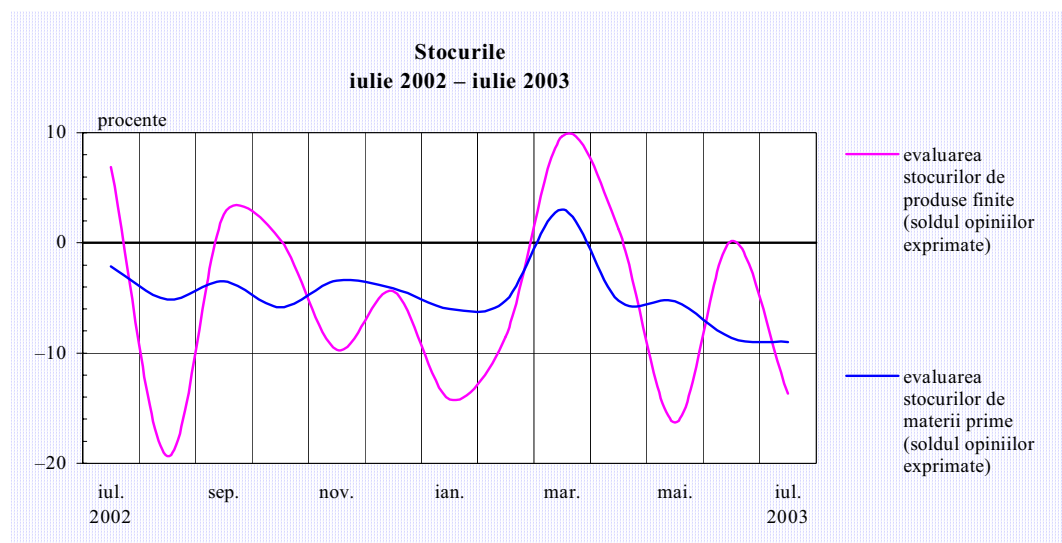
Trend descendent al stocurilor

Pentru luna iulie, soldul opiniilor exprimate în legătură cu evoluția stocurilor de produse finite evidențiază o modificare semnificativă a volumului acestora comparativ cu ultima lună a trimestrului precedent, când potrivit răspunsurilor managerilor întreprinderilor chestionate, se prefigura o tendință de acumulare a stocurilor la producători.

Evoluții	Iun. 2003	Iul. 2003
Stocurile de produse finite	↗	↘
Stocurile de materii prime	↘	↘

Un procentaj reprezentat de circa 22 la sută dintre participanții la sondaj anticipează o reducere mai pronunțată a stocurilor. Aceștia provin îndeosebi din industria extractivă, industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, industria de prelucrare a petrolului, industria mijloacelor de transport și, într-o proporție mai redusă, din industria materialelor de construcții, poligrafie, metalurgie și activitatea de construcții.

*Evoluție
descendentă a
stocurilor*

Circa 9 la sută dintre respondenți (comparativ cu peste 13 la sută în luna precedentă) apreciază că producția pe stoc va continua să crească în sectoarele pe care le reprezintă. Acumularea stocurilor de produse finite va persista în industria mijloacelor de transport, industria ușoară, industria chimică și, în mai mică măsură, în industria materialelor de construcții, industria alimentară și industria de mașini și echipamente.

Similar lunii precedente, stocurile de materii prime înregistrează în majoritatea ramurilor un nivel satisfăcător, în opinia a circa 86 la sută dintre participanții la sondaj, în timp ce pentru numai 2 la sută dintre respondenți nivelul acestora se situează peste normal.

Lipsa materiilor prime este menționată ca fiind unul dintre principalii factori ce afectează desfășurarea normală a procesului de producție.

Astfel, circa 11 la sută dintre participanții la sondaj reclamă probleme generate de lipsa materiilor prime. Principalii reprezentanți ai acestei categorii provin din industria extractivă, industria alimentară, industria chimică și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

Blocajul financiar redevine principalul factor care împiedică dezvoltarea producției

Lipsa lichidităților și acumularea plăților restante sunt considerate ca fiind primordiale între cauzele limitării creșterii producției industriale. La fel ca și în luna precedentă, blocajul financiar este identificat ca factor perturbator al procesului de producție de circa 33 la sută dintre participanții la sondaj, fiind prezent însă în toate ramurile industriale. În industria alimentară, industria metalurgică, industria materialelor de construcții, industria mijloacelor de transport și industria poligrafică efectele negative ale blocajului financiar par a fi mai puțin prezente, fiind nominalizate în proporții situate mult sub media pe industrie (între 10 și 20 la sută).

Potrivit opiniei exprimate de către 31 la sută dintre participanții la sondaj (cu 5 puncte procentuale mai mult decât în luna anterioară), un alt factor care influențează nefavorabil procesul de producție este lipsa materiilor prime. Afectate în special de acest fenomen sunt industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, metalurgia, industria alimentară, industria extractivă și, în mai mică măsură, industria de mașini și echipamente și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

Circa 25 la sută dintre respondenți (cu 10 puncte procentuale mai puțin decât în luna iunie), consideră că activitatea productivă este frânată de cererea insuficientă. Portofoliul de comenzi este considerat sub nivelul de la care nu ar mai constitui o preocupare, îndeosebi de către agenții economici din activitatea de construcții și industria materialelor de construcții, industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, industria ușoară, industria alimentară, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport.

Așa cum s-a întâmplat și în lunile anterioare, conform opiniilor exprimate de participanții la sondaj, pentru ultimele două locuri pe lista factorilor cu influențe adverse asupra procesului de producție sunt nominalizate deprecierea monedei naționale (de către 20 la sută dintre participanții la sondaj) și nivelul dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebankari (de către 14 la sută dintre cei chestionați).

*Factori care
limitează
producția*

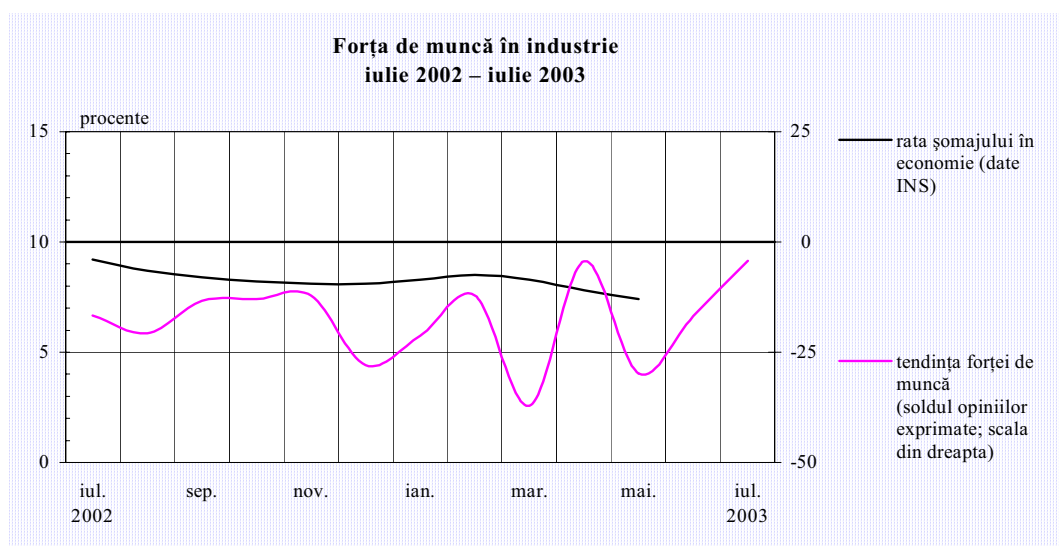
Utilizarea
forței de muncă

Decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă continuă să scadă

În luna iulie, numărul de personal angajat în industrie și construcții se menține pe același trend descendent, dar decalajul dintre cerere și ofertă se reduce.

Ca urmare a expectațiilor optimiste legate de revigorarea cererii și evoluția producției, procentajul celor care apreciază că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal îl depășește cu numai 4 puncte procentuale (față de circa 30 și aproape 17 puncte procentuale în luna mai și respectiv iunie) pe cel al opiniilor favorabile unei evoluții ascendente a numărului de personal angajat.

Trendul descendent al forței de muncă angajate în industrie se atenuază

Comparativ cu luna precedentă, în luna iulie procentajul respondenților care anticipează o evoluție descendentă a numărului de personal angajat s-a redus cu circa 6 puncte procentuale (de la 22 la circa 16 al sută). Cel mai puțin afectate sunt industria poligrafică, industria de mașini și echipamente, industria mijloacelor de transport, activitatea de construcții și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, unde ponderea celor care apreciază că numărul de personal angajat va scădea nu depășește 10 la sută.

În ceea ce privește celelalte ramuri industriale, se estimează că numărul de personal va rămâne stabil, aproape 70 la sută dintre participanții la sondaj declarând că nu intenționează să efectueze angajări sau concedieri.

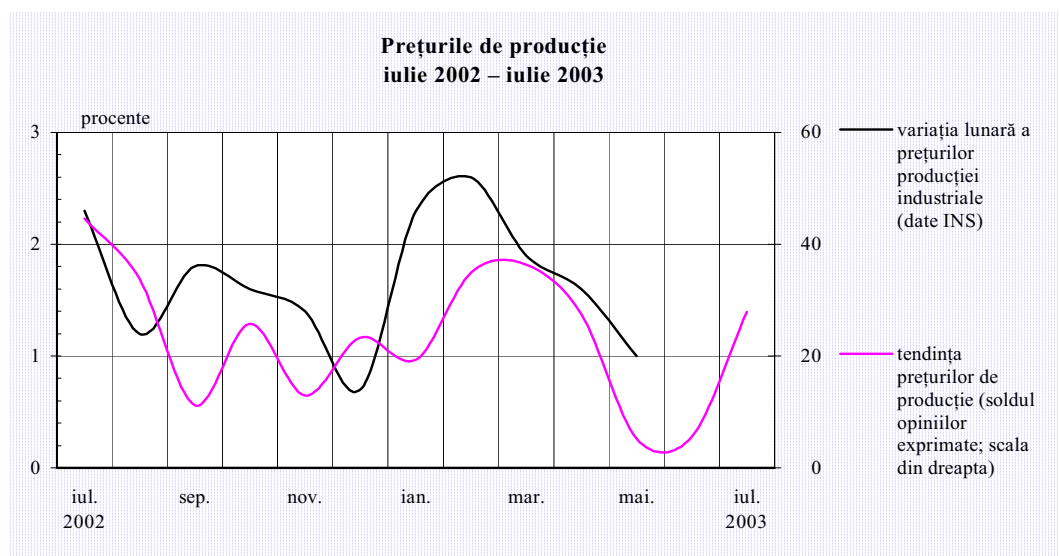
Circa 12 la sută dintre operatorii economici anticipează un trend ascendent al forței de muncă în sectoarele pe care le reprezintă: industria de prelucrare a petrolului, industria ușoară, activitatea de construcții și industria de prelucrare a lemnului.

Cresc prețurile de producție

Evoluția prețurilor producătorilor industriali se va menține și în luna iulie pe un trend ascendent, dar se poate aprecia (luând în considerare creșterea, față de luna precedentă, a ponderii celor care anticipează majorări ale prețurilor practicate) că ritmul de creștere se va accelera.

Procentajul celor care se așteaptă la creșteri de prețuri a crescut cu aproape 11 puncte procentuale față de luna iunie (de la 18,2 la 28,6 la sută), în timp ce procentajul celor care estimează o evoluție descendentă a prețurilor s-a redus cu 12 puncte procentuale (de la 12,6 la 0,6 la sută dintre răspunsurile primite). Circa 70 la sută dintre agenții economici apreciază că prețurile producției industriale nu se vor modifica.

*Prețurile de
producție
evoluează
ascendent*

Majorări ale prețurilor practicate sunt preconizate îndeosebi de către agenții economici din industria de prelucrare a petrolului, industria extractivă, construcții și industria de materiale pentru construcții, unde anticipările se situează peste media eșantionului chestionat.

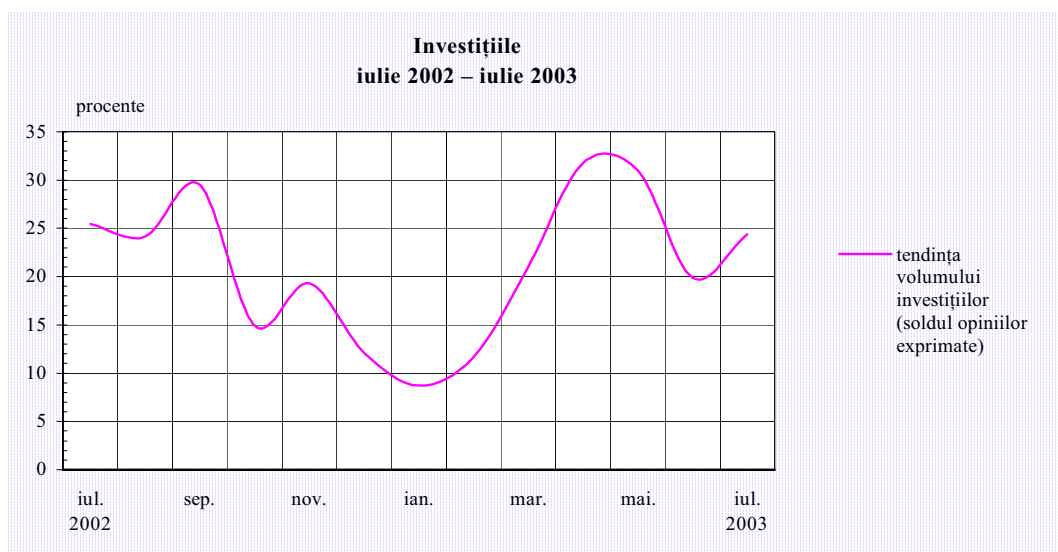
Dacă în luna iunie proporția respondenților care considerau că vor opera reduceri ale prețurilor practicate era de circa 13 la sută, trimestrul III debutează cu o reducere substanțială a ponderii acestora (cu circa 12 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă). Agenții economici care estimează că vor recurge la reduceri de prețuri provin cu precădere din industria ușoară, industria de prelucrare a lemnului și industria chimică.

Investiții

Semnale favorabile privind procesul investițional

Cu toate că ponderea majoritară a celor (circa 61 la sută dintre operatorii economici chestionați) care nu prevăd evoluții semnificative în activitatea de investiții rămâne ridicată, estimările privind evoluția procesului investițional sunt pozitive.

*Trend
ascendent
al
investițiilor*

Procentajul celor care estimează o creștere a volumului investițiilor s-a majorat cu aproape 6 puncte procentuale comparativ cu luna precedentă, în timp ce procentajul respondenților care apreciază că investițiile vor scădea a crescut cu numai 1 punct procentual față de aceeași perioadă.

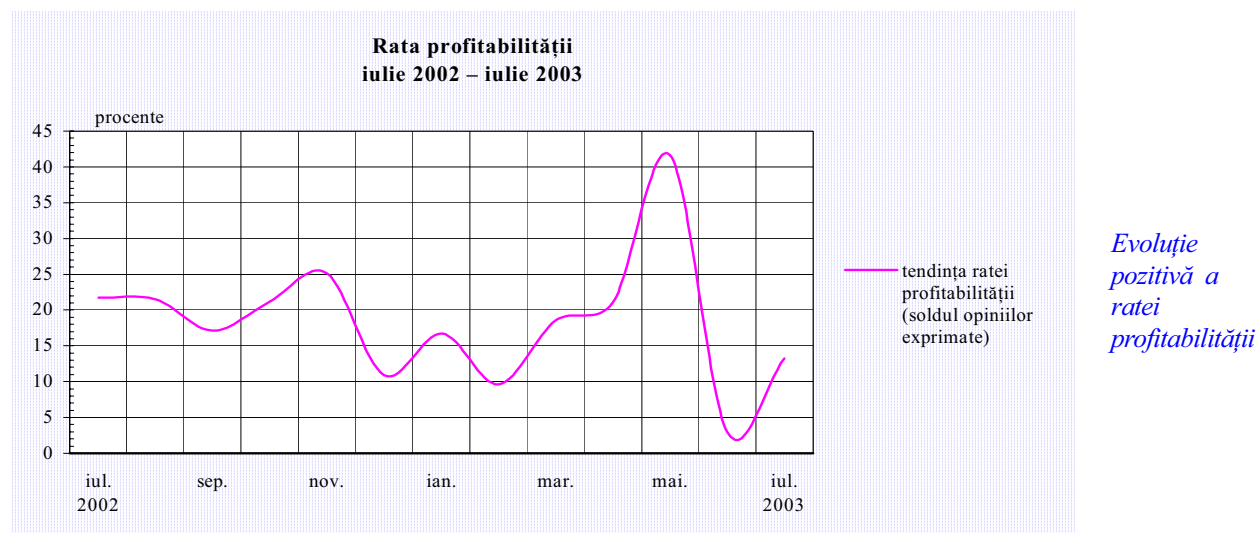
Operatorii în opinia cărora procesul investițional dispune de resurse și va avea o evoluție ascendentă față de luna anterioară (aproape o treime dintre respondenți) provin cu precădere din industria de mașini și echipamente, industria de prelucrare a petrolului, industria extractivă, industria de mijloace de transport, industria materialelor de construcții și, în mai mică măsură, din industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, industria alimentară și metalurgie.

În opiniile exprimate de circa 7 la sută dintre participanții la sondaj se regăsesc perspective mai puțin optimiste, semnalându-se persistența lipsei de interes pentru investiții. Agenții economici din industria ușoară, industria alimentară și metalurgie apreciază că procesul investițional va avea o evoluție descendentă comparativ cu perioada anterioară.

Profitabilitate

Anticipări optimiste privind rata profitabilității

Pentru prima lună a trimestrului III 2003, aprecierile agenților economici participanți la sondaj privind evoluția profitabilității sunt favorabile unei evoluții ascendente a acestui indicator. Comparativ cu luna precedentă, procentajul respondenților care estimează o creștere a profitabilității s-a majorat cu 7 puncte procentuale (de la 14 la 21 la sută).

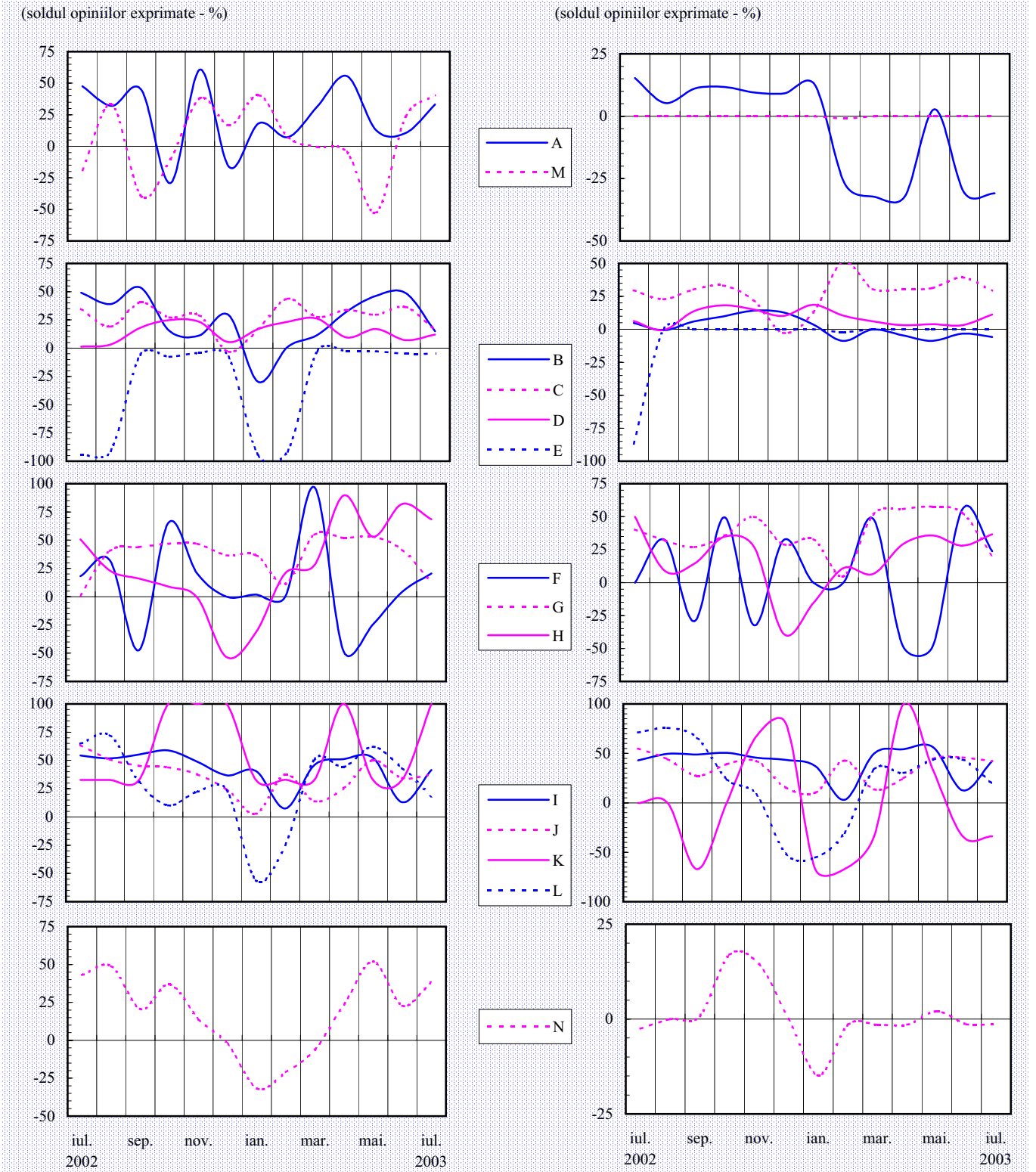
Operatorii economici care anticipează că vor obține o rată a profitabilității superioară lunii precedente provin din industria de prelucrare a petrolului, industria de prelucrare a lemnului, industria ușoară, construcții, industria de mașini și echipamente, metalurgie și industria materialelor de construcții.

În opinia a circa 8 la sută dintre participanții la sondaj (cu 3 puncte procentuale mai puțin decât în luna iunie), profitabilitatea nu se va ameliora. Reprezentanții acestei categorii provin cu precădere din industria mijloacelor de transport, industria alimentară, metalurgie și construcții.

Nivelul de rentabilitate va rămâne nemodificat pe parcursul lunii în curs conform aprecierilor exprimate de peste 66 la sută dintre cei chestionați.

Evaluarea volumului comenzilor totale

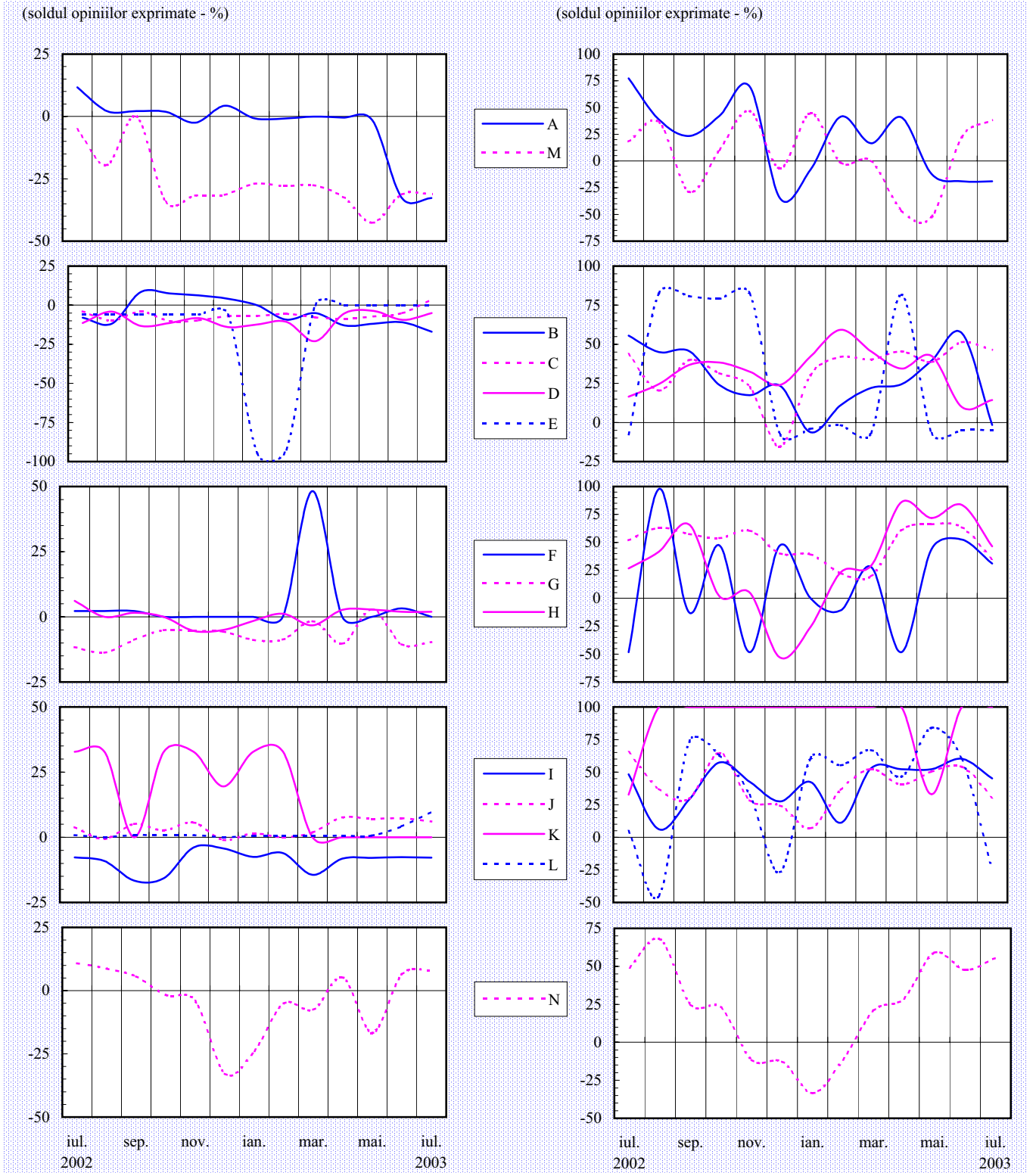
Evaluarea volumului comenzilor pentru export

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea stocurilor de materii prime

Tendința preconizată a producției

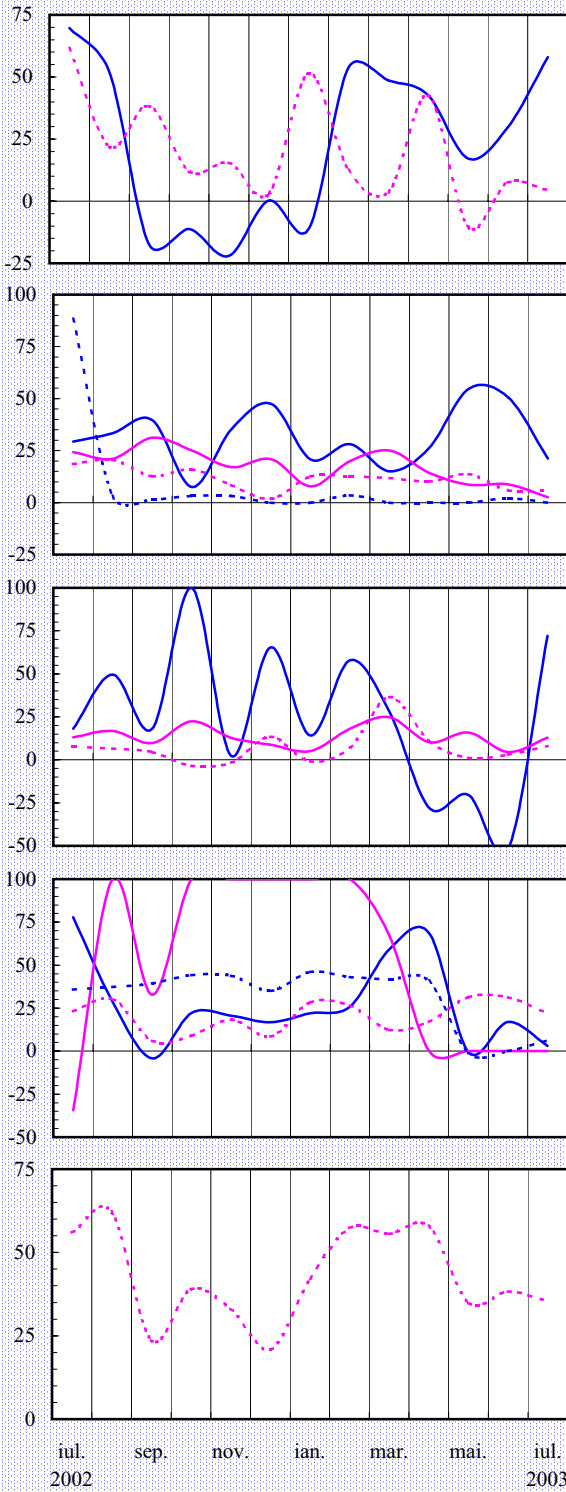

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

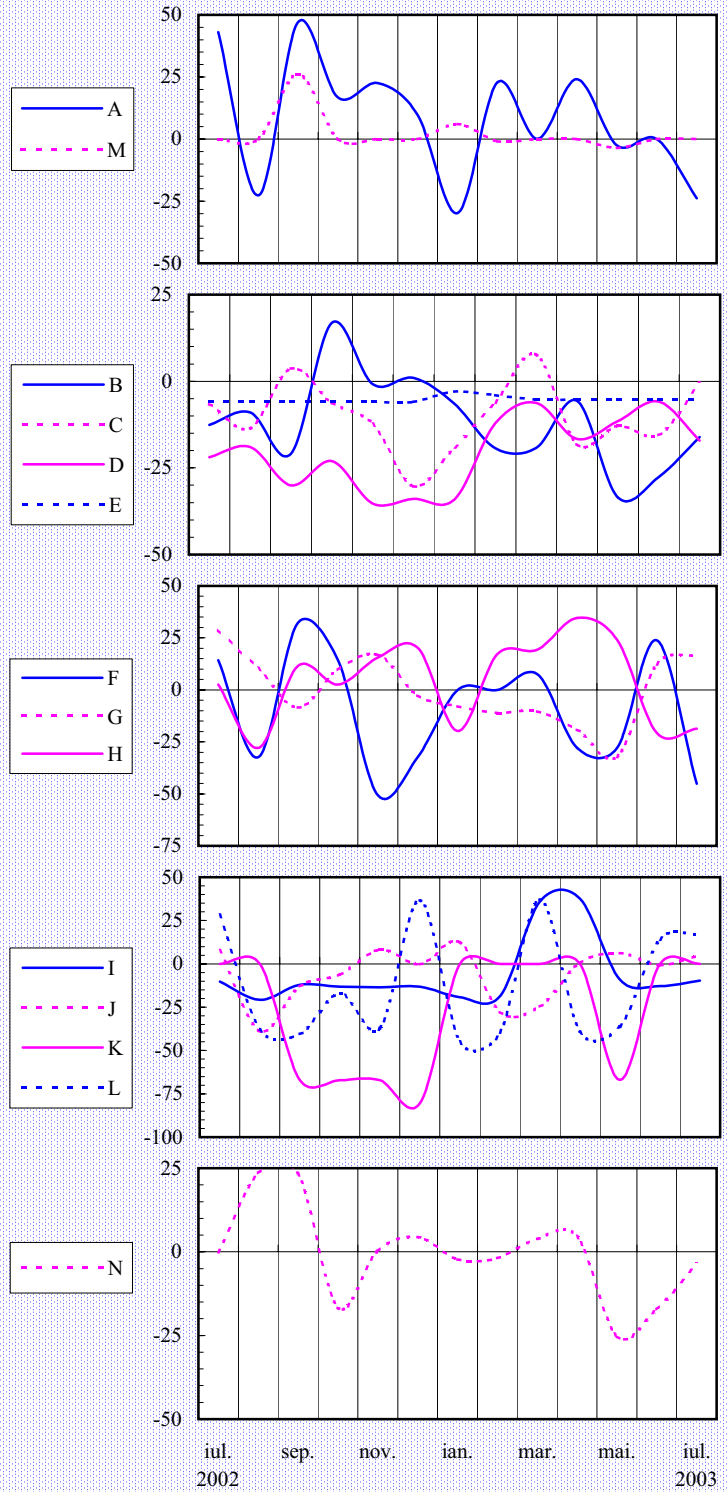
Tendința prețurilor de producție

Evaluarea stocurilor de produse finite

(soldul opiniilor exprimate - %)

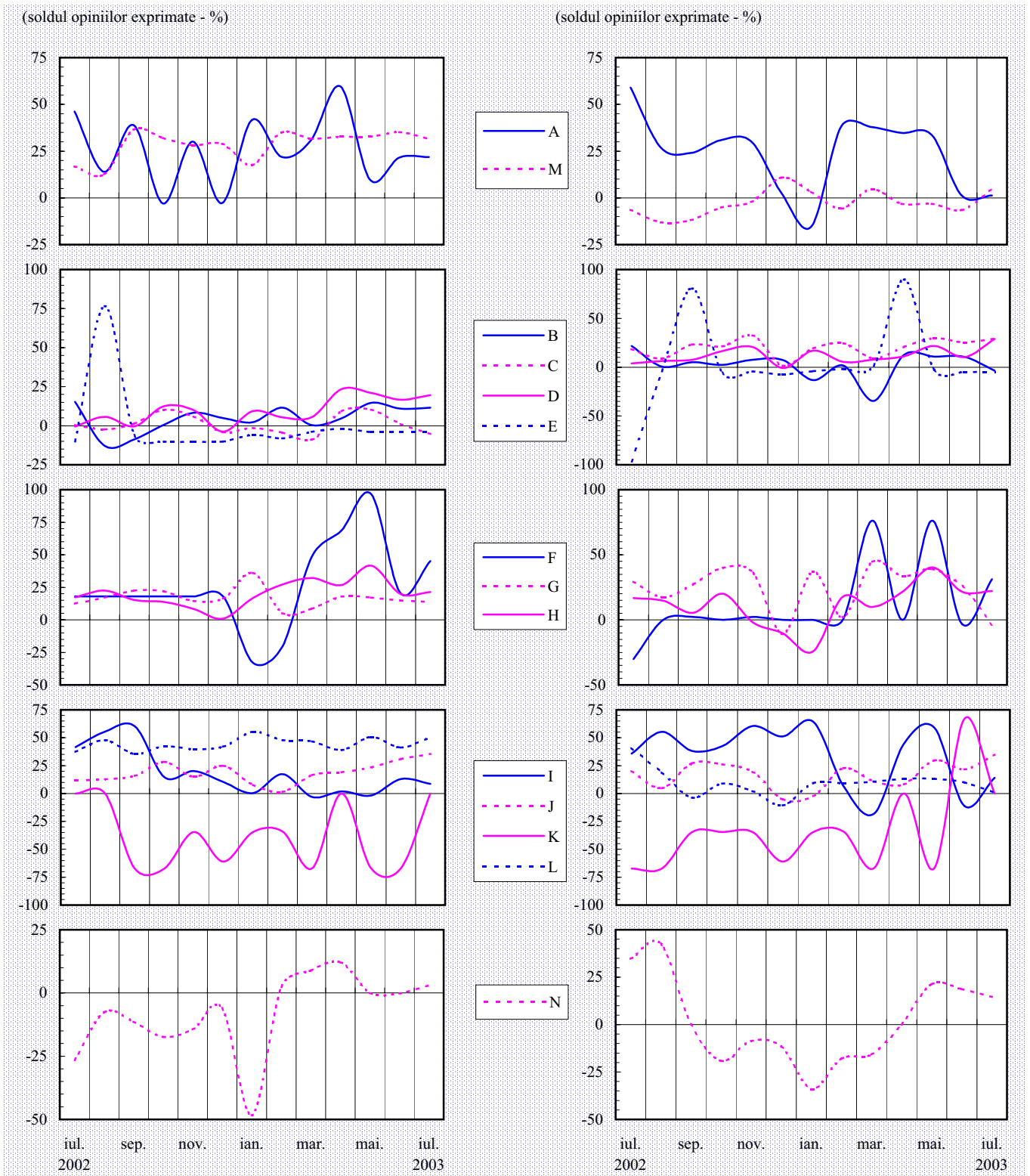
(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

- A** - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;
- B** - alimentară și băuturi; produse din tutun;
- C** - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;
- D** - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;
- E** - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;
- F** - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;
- G** - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;
- H** - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;
- I** - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;
- J** - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;
- K** - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;
- L** - mijloace de transport;
- M** - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;
- N** - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 17 iulie 2003.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de
Direcția Studii și Publicații, tel. 021/312.43.75, fax 021/314.97.52.
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări
este permisă numai cu indicarea sursei.*

internet: <http://www.bnro.ro>

ISSN 1453 – 8989